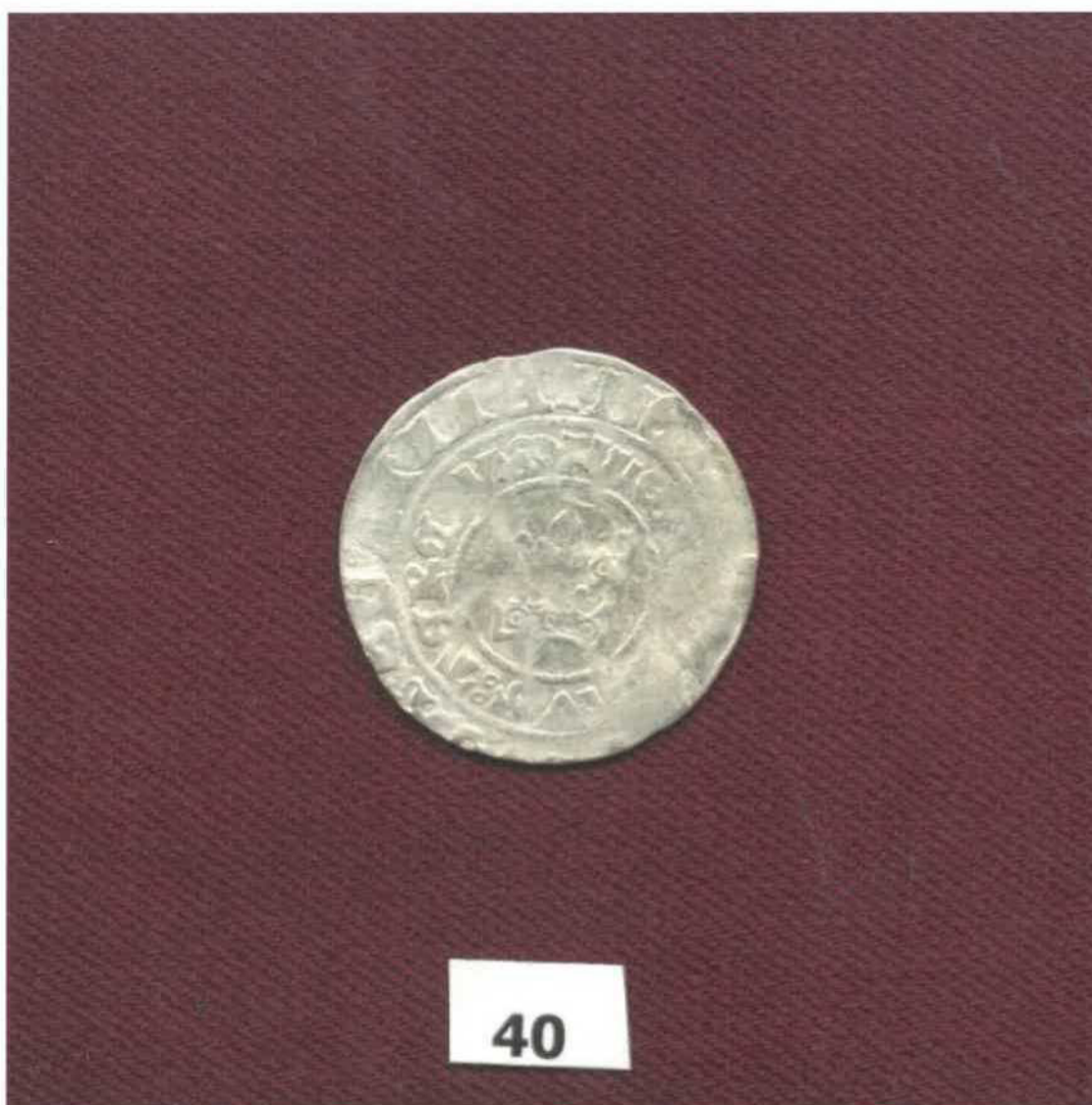

Národní muzeum, Václavské nám. 68, 115 79 Praha 1

ZNALECKÝ POSUDEK č. 46/2020/HM

**KE STANOVENÍ KULTURNĚ–HISTORICKÉ HODNOTY
DEPOTU MINCÍ V K. Ú. KLOKOČOV U VÍTKOVA
(OKR. OPAVA)**

Objednatel posudku:

Krajský úřad Moravskoslezského kraje, 28. října 117, 702 18 Ostrava

Dodavatel posudku:

Národní muzeum, Václavské nám. 68, 115 79 Praha 1

Autor posudku:

V Praze 6. 11. 2020

1. Úvod

Předmětem tohoto posudku je stanovení kulturně-historické hodnoty depotu středověkých mincí, objeveného počátkem června 2016 na k. ú. Klokočov u Vítkova (okres Opava). Nález byl původně uložen ve Slezském zemském muzeu v Opavě a později na základě rozhodnutí Rady kraje převeden do sbírky Muzea Beskyd Frýdek-Místek, které zadalo jeho odborné čištění a konzervaci P. Storzerovi. Pro vyhotovení posudku byla vzata v úvahu cena těchto mincí na sběratelském trhu, jejich zachovalost i význam depotu jako důležitého pramene dokumentujícího peněžní vývoj našich zemí v první třetině 15. století. Na základě kulturně-historické ceny byla určena zákonná výše odměny nálezci, která podle současných právních předpisů činí 10% z celkové hodnoty nálezů.

Mapa s vyznačením místa nálezů v Klokočově u Vítkova

2. Nálezové okolnosti¹

V červnu 2016 oznámil [redacted] zaměstnancům Slezského zemského muzea objev mincovního nálezu v keramické nádobě. K odkrytí nálezu došlo na jeho pozemku v Klokočově u Vítkova, obec Vítkov, [redacted] při provádění strojní skrývky pro stavbu zahradní pergoly (Y: 510187, 22; X: 1108035, 14). Po ohlášení objevu dorazili dne 9. 6. 2016 na místo archeologové Slezského zemského muzea, kteří depot od nálezce převzali a provedli fotografickou dokumentaci nálezové situace. Týž den byla s využitím detektoru kovů prohledána plocha skrývky a jejího okolí, zasahující přibližně 30 cm pod úroveň země. Za pomoci detektoru byla rovněž prozkoumána hromada zeminy z vytěžené části nacházející se v jihovýchodní části zahrady v blízkosti rodinného domu.

Nález se skládal z mimořádně velkého souboru mincí, jejichž množství bylo přibližně určeno na 2221 ks,² uložených v dobové keramické nádobě poškozené při provádění strojní skrývky. Jedná se o běžnou kuchyňskou keramiku pozdně středověké produkce, vejčitého až soudkovitého tvaru s viditelnou šroubovicí a rovným dnem. Nádoba šedavé až světle šedohnědé barvy má okraj zakončený klasickým středověkým okružím, které lze využít pro dataci výrobku do pokročilého 14. až do 15. století. S tímto zjištěním časově koresponduje mincovní složka nálezu obsahující pražské groše Karla IV. a Václava IV. Ještě před provedeným čištěním naznačovaly některé kusy slepené navzájem měděnkou, že byly mince původně naskládány na sobě ve sloupcích. U třech vybraných mincí byly provedeny analýzy jejich povrchu a chemického složení technikou řádkovací elektronové mikroskopie, rentgenové fluorescenční spektroskopie a rentgenové práškové difrakce. Kromě mincí a keramické nádoby objevil nálezce ve vybagrované zemině ještě několik zlomků keramiky a fragment kachle, které však se středověkým nálezem nesouvisí, protože jsou datovány do 18. až 19. století.

Čištění pražských grošů z nálezu Klokočov u Vítkova

¹ Za poskytnuté podklady týkající se okolností odkrytí nálezu i za fotografickou dokumentaci děkuji Mgr. Karin Vitáskové z oddělení památkové péče Odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Moravskoslezského kraje a řediteli Muzea Beskyd Frýdek-Místek Mgr. Stanislavu Hrabovskému.

² Později došlo k opravě celkového počtu na 2231 ks mincí.

3. Popis nálezu

ČECHY (celkem 2.231 ks)

I/1. Čechy, Karel IV. (1346–1378)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (69 ks)

I/2. Čechy, Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš (2.160 ks)

I/3. Čechy, Karel IV. (1346–1378) nebo Václav IV. (1378–1419)

mincovna: *Kutná Hora*, pražský groš, nečištěný (2 ks)

Pražský groš Václava IV. z nálezu v Klokočově u Vítkova

4. Základní charakteristika obsahu nálezu

Nález z k. ú. Klokočov u Vítkova (okr. Opava) je mimořádný především svou velikostí, neboť obsahuje 2231 pražských grošů Karla IV. a Václava IV. Ve své době představoval tento soubor značný majetek, jehož vlastníkem byla jistě velmi bohatá osoba. S ohledem na vysoké početní zastoupení hrubé mince – pražských grošů – nelze vyloučit, že byl nález shromážděn 2 až 3 generacemi svých majitelů. Přestože se jedná o jeden z největších depotů pražských grošů z našeho území, jsou badatelům známy ještě dva obsáhlejší soubory tohoto nominálu, které spolu původně patrně souvisely. Byly odkryty v letech 1985 a 1988 ve Slezské Středě v Polsku a čítaly více než 7000 pražských grošů Václava II. a Jana Lucemburského.³

Je evidentní, že nález z k. ú. Klokočov u Vítkova vznikl výběrem z tehdy obíhajících mincí, neboť neobsahuje žádné drobné nominály, peníze v hodnotě 1/7 a haléře v hodnotě 1/14 pražského groše, které byly používány při běžných každodenních transakcích. Depot se skládá celkem z 69 pražských grošů Karla IV., z 2160 grošů Václava IV. a dvou kusů pražských grošů, u nichž není možné rozhodnout, který z uvedených dvou panovníků byl jejich vydavatelem, protože zůstaly pro výstavní účely nečištěny. Pražské groše Václava IV. představují běžnou ražbu známou z početných mincovních nálezů svou nepříliš dobrou zachovalostí a tomu odpovídá i jejich cena na současném sběratelském trhu. K uvedené skutečnosti bylo přihlédnuto při zpracování tohoto posudku.

Vzhledem k tomu, že jsou v nálezu zastoupeny téměř všechny typy pražských grošů Václava IV., lze předpokládat, že byla peněžní hotovost svými majiteli shromažďována delší období na rozdíl od depotů obsahujících pouze několik málo typů jednoho nominálu určitého panovníka. Mince z nálezu zahrnují časové rozmezí přibližně 60 let (nejstarší je pražský groš Karla IV. kombinace typů Pinta I.d/1 a II.a/1⁴ ražený po roce 1348, nejmladší pražský groš Václava IV. typu Hána XIV⁵ vydávaný asi po roce 1405). Nálezový kmen, tedy nejčetněji se vyskytující mince v depotu, tvoří pražské groše Václava IV. typu Hána VII-X pocházející patrně z let 1395–1405.⁶

Z důvodu absence drobné mince, která by mohla uložení nálezu přesněji datovat, nelze jednoznačně rozhodnout, zda byl ukryt ještě před vypuknutím husitských válek nebo teprve v jejich průběhu. Pro období od 30. do 60. let 15. století jsou však typické nálezy zcela rozdílného složení s převahou drobné mince, jak domácí, tak i zahraniční. Drobné nominály v uvedené době suplují nedostatek hrubé mince – pražských grošů – v peněžním oběhu, jejichž ražba byla přerušena někdy kolem roku 1424. Ukrytí nálezu z k. ú. Klokočov u Vítkova je proto možné s ohledem na zastoupení pražského groše Václava IV. typu Hána XIV a chybějící minci drobnou položit rámcově do let 1405–1430. Tento depot představuje soubor charakteristický pro peněžní poměry v době před dočasným ukončením ražby pražských grošů nebo těsně po tomto datu.

³ Karnicka, M. – Militký, J. 2010, s. 564.

⁴ Pinta, V. 2015, s. 72–75.

⁵ Hána, J. 2003, s. 109 a chronologická osa na s. 111.

⁶ Hána, J. 2003, s. 108–109 a chronologická osa na s. 111.

5. Stanovení tržní hodnoty nálezů

ČECHY

I/1. Čechy, Karel IV., Kutná Hora, pražský groš (69 ks)

(3 ks, á 1.200,- Kč; 4 ks, á 1.000,- Kč; 25 ks, á 800,- Kč; 16 ks á 600,- Kč; 21 ks, á 500,- Kč)
.....47.700,- Kč

I/2. Čechy, Václav IV., Kutná Hora, pražský groš (2.160 ks)

(1 ks, á 1.000,- Kč; 2 ks, á 600,- Kč; 9 ks, á 450,- Kč; 39 ks, á 350,- Kč; 1.063 ks, á 250,- Kč;
1.014 ks, á 150,- Kč; 32 ks, á 100,- Kč).....440.950,- Kč

I/3. Čechy, Karel IV. nebo Václav IV., Kutná Hora, pražský groš, nečištěný (2 ks)

(2 ks, á 150,- Kč).....300,- Kč

CELKEM.....488.950,-

6. Stanovení kulturně-historické ceny nálezů

Hodnotu mincovního nálezů z k. ú. Klokočov nelze vyjádřit pouze mechanickou tržní cenou odpovídající současné cenové sběratelské hladině (tj. 488.950,- Kč). **Vzhledem k tomu, že jde o v zásadě kompletně dochovaný náleзовý soubor se známými náleзовými okolnostmi, který přispívá k poznání hospodářských a sociálních dějin na Vítkovsku první třetině 15. století, stoupá jeho hodnota minimálně trojnásobně.** Zároveň je zapotřebí upozornit na skutečnost, že dochování celého depotu v uceleném stavu souvisí mimo jiné s příkladnou spoluprací majitele pozemku, který umožnil archeologům Slezského zemského muzea přístup k místu nálezů.

Lze tedy konstatovat, že **kulturně-historická** cena nálezů činí **1.466.850,- Kč.**

Zákonná odměna náležející výše jmenovanému nálezci pokladu, p. Jiřímu Chovancovi, pak podle současných platných právních předpisů přiznává nálezné ve výši 1 z celkové hodnoty nálezů, tj. 146.685,- Kč.

Pražské groše z nálezů v Klokočově u Vítkova

7. Literatura

Hána, J. 2003: Pražské groše Václava IV. z let 1378–1419. Plzeň.

Hásková, J. 1991: České, moravské a slezské mince 10.–20. století. Národní muzeum v Praze – Chauraova sbírka. Svazek III. Pražské groše (1300–1526). Praha.

Karnicka, M. – Militký, J. 2010: Mince z pokladu ze Slezské Středy. In: Královský sňatek. Eliška Přemyslovna a Jan Lucemburský – 1310. Benešovská, K. (ed.). Praha.

Pinta, V. 2008: Příspěvek k typologii pražských grošů Jana Lucemburského a Karla IV. Numismatický sborník 23, 171–189.

Pinta, V. 2015: Typologie a chronologie pražských grošů Karla IV. (1346–1378). Praha.

Veselý, S. 1963–64: Nález v Jarošově nad Nežárkou (Příspěvek k chronologii grošů Václava IV.). Numismatický sborník 8, 32.

Veselý, S. 1966: K otázce ražby grošů Václava IV. po roce 1419. Numismatické listy 21, 157.

Vorlová, D. 2002: Hromadný nález pražských grošů z Hradce Králové. Hradec Králové.

Pražský groš Václava IV. z nálezů v Klokočově u Vítkova

ZNALECKÁ DOLOŽKA

Národní muzeum je subjekt zapsaný v seznamu ústavů kvalifikovaných pro znaleckou činnost dle zákona č. 36/1967. Historické muzeum Národního muzea je znalcem v oboru školství a kultura, odvětví archeologické, historické, národopisné a divadelní historické sbírky.

Znalecký posudek byl zapsán pod poř. č. 46/2020/HM do znaleckého deníku Historického muzea Národního muzea.

Autor posudku:

Statutární zástupce znalce:

Ředitel HM NM:

Vedoucí numismatického oddělení:

Posudek obsahuje včetně titulního listu 7 stran textu a byl proveden ve 4 vyhotoveních.